

WOJTYLA

Autor Administrator

U suvremenom društvu poljuljanih vrijednosti, bolje rečeno izokrenutih, okrenutom prema hedonizmu i konzumerizmu, dobro je vidjeti kako o nekim, uvijek aktualnom temama razmišlja istinski mislilac, teolog, za mnoge i za života svetac, veliki prijatelj, Ivan Pavao II. Ovih dana kada ga je i službeno njegov nasljednik Benedikt XVI proglasio svecem, najprije kratko sjećanje na jedan susret s njime, a onda nekoliko kraćih ulomaka iz njegove Autobiografije, u kojima na svoj osebujni i neponovljivi način razmišlja o velikim pitanjima - o životu, o ženi, obitelji, djeci....

Susret s prijateljem u Vatikanu

Dugo smo ga očekivali u prepunoj velikoj vatikanskoj dvorani. Bilo nas je više od desetak tisuća. Veliko, zavjetno hodočastništvo Hrvata, kao izraz zahvalnosti dokazanom prijatelju. Prekrasne pjesme hrvatskog Sjevera i Juga orile su se dvoranom. Zborovi kao da su se natjecali. "Ivane Pavle...." "Krist na žalu"... i dr.. Dugo se nije pojavljivao. Bože, zašto ga nema? Da nije umro? Već dugo se govori o teškoj bolesti i skorom kraju.

Onda se pojavio. Dovezli su ga u invalidskim kolicima. Urnebesno evljenja. Iskrenog, istinskog. Mnogo u zanosu. Sa suzama u očima. Suzama radosnicama, i tuge. Nisam od onih koje masa ponese. Dapače, ne volim masu. I nisam podložan sugestiji i iluziji. Ali, tada sam bio dio tog mnoštva. U zanosu, ushićen, i s punim osjećajem da vidim pravoga sveca.

A On, u kolicima, bez i najmanjeg pokreta, izgledao je kao beživotna skulptura. Kad je lagano podigao ruku na pozdrav, evljenju nije bilo kraja. Pjesme su se još jače zaorile... "Hvala ti Sveti oče..." Nije mogao govoriti. Tek s velikim naporom i dosta nerazumljivo uspeo je izreći pozdrav. Ali i to je bilo dovoljno da u mnoštvu proizvede još veći ushit.

Drugi su čitali Njegove poruke, a On je samo na momente dizao ruku, kao znak da sudjeluje i potvrđuje.

Potrajao je taj susret s istinskim prijateljem više nego što je planirano. Jednostavno, nije se dao s pozornice. Nekoliko puta pokušali su ga odvesti, ali on bi dao znak da stane. Obostrana simpatija, duboko razumijevanje, istinsko prijateljstvo i poštovanje, bili su očiti i jasni kao dan. Bio je to susret za pamćenje. Za cijeli život.

A. B.

Iz knjige: Ivan Pavao II., Autobiografija,

Nakladni zavod Matice hrvatske Zagreb

Žena

(...) Otkada pamtim, pobožnost prema Majci Božjoj pomagala mi je da se s posebnim poštovanjem odnosim prema ženi. Dopunjavala mi je gajiti stanovitu vrstu poštovanja "ženine tajne".

Ako je na početku stoljeća u liberalnim društvima razdoblje porajanja feminizma, može se pretpostaviti kako je ta orijentacija zapravo reakcija na nedostatak poštovanja na koje ima pravo svaka žena. Sve ono što sam na tu temu napisao u *Mulieris dignitatem*, nosio sam u sebi od mladih dana, u stanovitom smislu od djetinjstva. Možda je tome pogodivala klima epohe u kojoj sam odgajan, obilježena velikim poštovanjem i poštovanjem žene, posebice žene majke.

Mislim da suvremeni feminizam nalazi svoje korijenje baš na tom mjestu – u nedostatku istinskog poštovanja žene. Medutim, istina koja je objavljena u ženi drukčija je.

Žena (...) je iznad svega srce obiteljske zajednice. Ona daje život – i ona usto prva odgaja. Naravno uz muževu pomoć (...). Ta – poznato je, ljudski organizam prestaje živjeti kad prestane rad srca. Analogija je dostatno jasna. Ne može prestati u onoj roditeljici koja je srce obitelji. (...)

To prirodno poslanje žene majke često se dovodi u sumnju sa stajališta koja prije svega naglašavaju prava suvremene žene. Katkada se na njezin profesionalni posao gleda kao na društveni uspjeh, a potpuna predanost pita-njima obitelji i odgoju djece uzima se kao rezignacija od razvoja vlastite osobnosti, kao nekakva zaostalost.

Istina je da jednako dostojanstvo i jednaka odgovornost muškarca i žene u potpunosti opravdavaju mogućnost da se žena bavi javnim radom. Ipak, istinski uspjeh žene od društva zahtijeva posebno uvažavanje njezinih majestinskih i obiteljskih zadaća, jer su one po vrijednosti iznad svih ostalih zadaća i javnih zanimanja. (...)

Znaèi li to da se žena ne bi trebala baviti profesionalnim radom? (...) Ženin profesionalni rad mora svugdje i uvijek biti tretiran sukladno činjenici da proistječe iz poziva žene kao supruge i majke u obitelji. (...) To je velik posao. I taj veliki posao ne može biti društveno podcijenjen, mora biti uvijek dostojno vrednovan. (...) To je "ženski genij". O

Obitelj je najvažnija

... Obitelj je prvi put i iz brojnih razloga najvažniji. Ona je opći put, koji uvijek ostaje poseban, jedini i neponovljiv, kao i to je neponovljiv i svaki čovjek. Obitelj je onaj put od kojeg se on ne može odijeliti. Kako obično svatko od nas dolazi na svijet u obitelji, može se dakle reći kako obitelji zahvaljuje za činjenicu i to je čovjek. Ako u tom dolasku na svijet i ulasku u svijet čovjeku nedostaje obitelj, to je uvijek udarac i neizrecivo uznemirujuć i bolan nedostatak koji potom opterećuje cijeli život.

Znamo da je obitelj prva i temeljna ljudska zajednica. Ona je okružje života i izrađuje ljubavi. Život èitavih društava, naroda, država, Crkve ovisi o tome je li obitelj u njima bila pravo središte života i središte ljubavi.

Suvremena obitelj - kao i uvijek - traži "lijepu ljubav". (...) Civilizacija ljubavi znaèi radost - radost između ostaloga zato i to se "čovjek rodio na svijet" (usp. Iv 16,21). Ali radost također i stoga i to su supružnici postali roditelji.

Dar

To se rodio čovjek, èini se statističkom činjenicom koja se registrira kao i toliko inih činjenica. Ta se činjenica pre-brojava u demografskim brojkama i bilancama. Zasiurno, dijete za roditelje znaèi novi napor, novu količinu potreba i troškova. I otuda također kućna da ga ne bude, kućna vrlo snažna u nekim društvenim i kulturnim sredinama. Zar ono zbilja nije dar? Zar dolazi samo uzimati, a ne davati? To su pitanja - to su nametljive misli kojih se s mukom oslobađa suvremeni čovjek. Dijete dolazi zauzeti mjesto kojeg je i tako sve manje na svijetu. Zar ipak uistinu ne unosi ništa u obitelj i društvo? Zar nije djelić onoga zajedničkog, dobra bez kojeg se ljudske zajednice raspadaju i umiru? Teško je to zanjekati. Dijete je dar za obitelj. Dar je braći, sestrama i roditeljima. Dar života istodobno postaje dar i samim davateljima. Ne mogu ne osjetiti njegovu prisutnost, njegovo sudjelovanje u njihovu životu, ono što do-nosi na dobro braćoj i obiteljskoj zajednici. U to se stalno uvjeravam, a početak tog uvjerenja seže u prve godine mog svećenstva, otkada sam počeo sjedati u ispovjedaonicu da bih dijelio, brige i strahove tolikih supružnika. Susretao sam teške slučajeve bunta i odbacivanja, ali istodobno i brojne divne, odgovorne i požrtvorne osobe. Sve su mi pred očima...i zaklanjam ih svojom molitvom....

Prvo treba promijeniti odnos prema zaèetom djetetu. Èak i ako se ono pojavilo neočekivano - tako se govori, "neočekivano" - ono nikada nije u jez ni agresor. Ono je ljudsko biće. (...)

Svijet bi se pretvorio u užas kada bi supružnici, nažalost, se u materijalnim teškoćama, u svome začetom djetetu vidjeli samo teret i prijetnju svojoj sigurnosti; kada bi s druge strane dobro situirani supružnici u djetetu vidjeli nepotreban a skup životni dodatak. To bi naime značilo kako ljubav u ljudskom životu više ne vrijedi.

I ja sam bio takav

Draga djeco (...). Želim ponoviti ono što vi sami dobro znate: papa vas jako voli. Govorio sam to bezbroj puta djeci (...) iz svih zemalja. U velikoj obitelji, kakva je Katolička crkva, obitelji sastavljenoj od mnogo osoba, malih i velikih, najdraža bića su djeca. Vi donosite radost ostalima. Vi ste na radost i na radost ćete ostati.

Dječaci i djevojčice! Jeste maleni... I ja sam nekada takav bio, ali sada je sve prošlo.

Volim djecu

Htio, bih vam reći kako uvijek volim gledati izlazak sunca (...), dok sunce izlazi, sve ljepše i ljepše postaje svijet, kuće, stanovi, a također i naš život. Sve postaje toplije.

Veoma volim promatrati izlazak sunca. Svaki čovjek, svako dijete sunce je koje izlazi.

Djeca su nada koja stalno nanovo cvjeta, plan koji se neprestano ostvaruje, budućnost koja zauvijek ostaje otvorena. Ona su plod braćne ljubavi, koja zahvaljujući njima oživljava i jača. Dolaze na svijet, sa sobom donose objavu života koja ukazuje na prvog Stvoritelja života. U svemu o nama ovisna, posebice u razdoblju prvih godina života, prirođan su poziv na solidarnost.

Nije slučajno Isus od učenika tražio da pokažu djetinje srce (usp. Mk 10, 13-16).

Svako dijete koje dolazi na svijet "objava" je Boga, dar života, nade i ljubavi. (...) Molim za djecu - nerođenu i rođenu - u svim zemljama svijeta: neka svako od njih bude primljeno i okruženo ljubavlju.

Āovjek ima pravo živjeti

Pravo na život ljudsko je najtemeljnije pravo. (...) Pravo na život znaēi pravo na rođenje, a onda pravo na postojanje sve do prirodne smrti: "dok živim, imam pravo živjeti".

Ipak je ovdje pitanje zaēetoga i nerođenog djeteta po-sebno osjetljivo i oēito pitanje. Legalizacija prekida trudnoæe nije ništa drugo, nego ovlast dana odraslom òovjeku, dana snagom vaæeæeg zakona, da moæe nerodenog òovjeka lišiti života, òovjeka koji se ne moæe braniti. Teško je i zamisliti nepravedniju situaciju i teško je uistinu ovdje govoriti o opsesiji, ako se uzme u obzir temeljna obveza èiste savjesti, a to je obrana prava na život ljudskoga biæa – nevinog i bes-pomoænog.

(...) Nijedan ljudski zakonodavac ne moæe dakle reæi: smiješ ubijati, imaš pravo ubijati, ili èak: duæan si ubijati. Naæalost, u povijesti našeg stoljeæa takva je devijacija postala stvarnost. Na demokratski naēin dolazile su na vlast poli-tiēke snage koje su izdavale propise suprotne pravu na život, na koji bez iznimke ima pravo svaki òovjek, a to su èinili uime sumanutih razloga, na primjer eugeniēkih, etniēkih ili pak nekih drugih. Danas nisu ništa manje opasna zako-nodavstva koja ne uvaæavaju pravo na život od trenutka zaēeæa. Podræava ih, naæalost, široko odobravanje ili su-glasnost javnog mnijenja. Kako je moguæe normalno prihvatiti zakone koji dopuštaju ubijanje zaēetog òovjeka, a koji veæ æivi u majèinoj utrobi? Pravo na život na taj naēin ovisi o odlukama iskljuēivo odraslih ljudi koji u parla-mentima mogu provoditi svoje planove i ostvarivati vlasti-te interese. Pravo na život uskraæeno je nerođenim ljudi-ma.

Ako je dopušteno oduzeti život ljudskom biæu onda kada je ono najslabije, posve ovisno o majci, o roditeljima, o okruæju ljudskih savjesti, tada se ne ubija samo nevinog òovjeka, nego i savjest. (...) Oni koji misle i promiēu stav kako je to privatna stvar, kako u takvom sluēaju treba bra-niti iskljuēivo osobno pravo na odluku – ne misle i ne govore punu istinu. Pitanje odgovornosti za život zaēet u krilu svake majke posve je društveno pitanje. Istodobno je pitanje sva-kog i svih. Leæi u kulturnim temeljima svakog društva. Bu-duænost ljudi i društva ovisi o tome. Prihvatimo li pravo oduzimanja dara života nerođenima, hoæemo li onda biti u stanju obraniti pravo na život u svakoj drugoj situaciji?

Prividni izbor

Biva i tako da je to pitanje ostavljeno kao pravo æene na slobodan izbor prema životu koji se u njoj veæ zaēeo, koji ona u svom krilu veæ nosi: ona bi trebala imati pravo izbora izmeðu raðanja djeteta, ili darovanja života, i oduzimanja života zaēetom

djetetu. Svatko vidi kako je to prividna al-temativa. Nema govora o pravu izbora kada je rijeè o oèitom moralnom zlu, kada se jednostavno radi o zapovijedi: "Ne ubij!" 0

Ne može se tu govoriti o ljudskoj slobodi, jer to je slo-boda koja zaslužuje. (...) Ne može se stvarati fikcija slobode koja tobože èovjeka oslobađa, a u biti ga zarobljava i mo-ralno kvari. Stoga treba položiti raèun savjesti (...)! Možda zbog toga govorim tako kako govorim jer je to moja majka, ova zemlja! (...) To su moja braæa i sestre! I shvatite, svi vi, koji tako lakomisleno pristupate tim pitanjima, shvatite da me se ta pitanja ne mogu ne ticati, ne mogu me ne boljeti. Vas bi takoðer trebala boljeti! Lako je uništiti, teško je sa-graditi.

Na strani žene

Teško je ne zamijetiti da smo na tom polju svjedoci brojnih ljudskih tragedija. Žena je vrlo èesto žrtva muškog egoizma. (èesto se događa da muškarac, koji je pridonio zaèeæu novog života, ne želi preuzeti odgovornost za njega, svaljuje ju na ženu, kao da je ona sama "kriva". Onda kada je njoj naj-potrebna njegova potpora, on se ponaša kao cinièni ego-ist koji je iskoristio osjeæaje ili žensku slabost, a onda ne želi prihvatiti nikakvu odgovornost za svoje djelo.

Koliko god prekid trudnoæe zagovarale neke žene, posebice međunarodni feministièki pokret, toliko se u biti iza toga skriva muškarac kojemu je lakše ako taj problem rješava sama žena, premda pobaèaj škodi samo njoj.

Tako dakle odbacujuæi geslo "pro choice" (za izbor), treba se odvažno opredijeliti za geslo "pro woman" (za že-nu), to znaèi za izbor koji stvarno ide u korist žene. Jer æe ona sama platiti najveæu cijenu, ne samo za svoje majèinstvo, nego jošviše za uništenje tog majèinstva, za oduzimanje ži-vota djetetu koje se u njoj zaèelo. Jedini dostojan stav u tom sluèaju jest stav radikalne solidarnosti sa ženom. Ne smije ju se u takvom sluèaju ostavljati samu. Iskustva raznih istraživanja govore o tome kako žena ne želi oduzeti život djetetu koje nosi u sebi. Ako ju se u tom stavu podrži (...), tada je sposobna èak i za heroizam.

Jednom sam gledao takav film...

Velikim (...) grobljima ljudske okrutnosti u našem stoljeæu pridodaje se (...) veliko groblje: groblje nerođenih, groblje bespomoænih, èije lice nije upoznala èak ni rođena majka, koja je pristala ili podlegla pritisku da im se oduzme život prije nego su rođeni. A veæ su imali taj život, veæ su bili za-èeti, razvijali se pod srcem svojih majki, ne sluteæi smrtnu opasnost. A kada je ta opasnost postala èinjenicom, ta bes-pomoæna ljudska biæa pokušavala su se braniti. Filmski apa-rat ovjekovjeèio je tu oèajnièku obranu nerođenog djeteta u majèinoj utrobi pred agresijom. Jednom sam gledao takav film – i do danas ga se ne mogu osloboditi, ne mogu ga zaboraviti.

To nije opsesija

Suvremena znanost potvrđuje uvjerenje da je embrion ljud-sko biće, dokazujući da je on od trenutka začeća jedinstven i biološki samostalan bitak koji se kontinuirano razvija pre-ma unutarnjem planu sve do pune zrelosti. Upravo se zbog toga na embrione – posve isto kao i na rođene osobe – odno-si Božja zapovijed "Ne ubij!" (...)

Stoga moram ponoviti da kategorički odbacujem sve optužbe ili sumnje koje se odnose na tobožnju papinu "op-sesiju" kada je u pitanju taj problem. Ovdje se radi o vrlo važnom pitanju...